Lahti

Kärkiohjelmat 2025-2029
Toimenpiteet 2027

Kaupunginhallitus 30.11.2026

24.11.2026

Kärkiohjelmien tausta

- Lahden kaupunginvaltuustossa edustettuina olevat poliittiset ryhmät solmivat valtuustokaudelle 2025-2029 valtuustosopimuksen. Valtuustosopimus on nimeltään Hyvinvoinnin ja kasvun Lahti 2030. Sopimus sisältää kolme poliittista päätavoitetta: kestävän kasvun ympäristökaupunki, uuden ajan yliopistokaupunki sekä hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki.
- Lahden kaupungin strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 27.10.2025. Kaupungin visio vuoteen 2035 on: ”Lahti – Tehty kestäväksi. Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä.”
- Kaupungin strategiaa ja valtuustosopimusta toteuttamaan on valmisteltu kolme kärkiohjelmaa, joiden tavoitteena on vauhdittaa kaupungin elinvoimaisuuden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin kasvua.
- Kaupunginhallitus hyväksyi 8.12.2025 kärkiohjelmien alustavat toimintasuunnitelmat. Suunnitelmat sisälsivät ohjelmien tavoitteet, sisällön sekä vuoden 2026 toimenpiteet, joilla kärkiohjelmia lähdetään toteuttamaan.
- Seuraaville sivuilla on esitetty kärkiohjelmien tavoitteet, sisältö ja vuoden 2027 toimenpiteet. Vuosien 2028-2029 toimenpiteitä tarkennetaan talousarvioiden laadinnan yhteydessä. Talousarviokirjassa on vuosittain 3-4 toiminnallista tavoitetta/kärkiohjelma valtuustotasoisena tavoitteena.
- Kärkiohjelmien etenemisestä raportoidaan talousarvion seurantaraportoinnin yhteydessä kaksi kertaa vuodessa.

Lahti

Kestävän kasvun ympäristökaupunki

Toimintasuunnitelma 2025-2029

24.11.2026

Kestävän kasvun ympäristökaupunki

Lahti 2035 – Tehty kestäväksi

Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa
yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä.

Arvot

Avoimesti | Vastuullisesti | Yhdessä

Elinvoimaista kasvua

Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän.

Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen.

Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille.

Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia.

Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen.

Merkityksellistä elämää

Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.

Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.

Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on arvokas.

Puramme segregaatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.

Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.

Rohkeaa uudistumista

Perustamme tulevaisuuden tasapainoisen talouden ja kestävän kasvun varaan.

Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.

Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.

Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.

Strategian avainluvut

- Lahti on väestönkasvussa kuuden suurimman kaupungin joukossa
- **Työttömyys laskee nopeammin suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin**
- **Yksityisiä investointeja 200 milj. €/ vuosi**
- Matkailijoiden yöpymiset kasvavat

- **Yritysystävällisyys paranee**
- Lahtelaiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi
- Lahtelaiset kokevat elämänsä merkitykselliseksi
- Nuorten päihteidenkäyttö vähenee
- Jokaisella koululaisella on ystävä
- Yksinäisyys vähenee

- Lahtelaisten koulutusaste nousee
- Oppimistulokset paranevat
- Lahden talous on tasapainossa
- Kaupungin henkilöstö voi hyvin

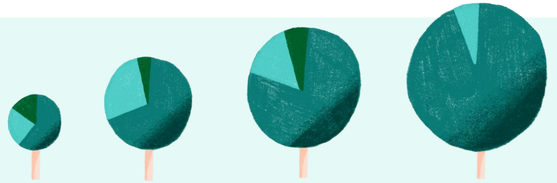

- 20 000 opiskelijaa vuonna 2035
- **Luontopositiivinen 2030**
- **Hiilineutraali ensimmäisenä suurista kaupungeista**

Kärkiohjelman ydintavoitteet ja keinot

1. HIILINEUTRAALIUS

- Energian päästöt
- Kestävä liikkuminen
- Maankäyttö
- Kumppanuudet

➡ Ensimmäisenä hiilineutraali

2. LUONTOPOSITIIVISUUS

- Maankäyttö, luonnonympäristö ja hankinnat
- Terveys ja hyvinvointi
- Luontoa vahvistava ja luonnosta vahvistuva liiketoiminta

➡ Luontopositiivinen 2030

3. UUDISTUVA ELINKEINOELÄMÄ

- Kestävän kasvun yhteistyömalli
- Kestävän kasvun saumaton invest in -toimintamalli
- Kysyntälähtöiset yritys- ja työllisyyspalvelut

➡ Kestävän yritystoiminnan ja investointien edelläkävijä

Lahti

Keskeisiä toimenpiteitä vuosille 2026-2029

2026 | 2027 | 2028 | 2029

Vaihtopysäkki-kokeilu

Kaukolämmön päästövähennysinvestointien kannattavuuden arviointi

Ilmasto- ja luontokumppanuusmallin käyttöönotto

Rakentamisen hankintojen kehittäminen

Teollisuuden päästövähennystoimet aloitetaan

Päästövähennyspuskurin toimenpiteet toteutettu

1. Lahti on hiilineutraali ensimmäisenä Suomen suurista kaupungeista

Luodaan edellytykset luontopositiivisuustiekartan toimeenpanolle.

Luontopilotit

Luonnonsuojeluohjelman toteutus alkaa

Lieventämishierarkian kehittäminen asemakaavoituksessa

Rakentamisen hankintojen kehittäminen

Toimintamalli luontopositiivisille rakentamis- ja investointihankkeille

Kompensaatiopankin rakentaminen

Lieventämishierarkian toteuttaminen maankäytön suunnittelussa

2. Elinvoimaisesti luontopositiivinen Lahti 2030

Teollisuuspuisto-konseptointi seutuyhteistyönä

Yhden luukun saumaton työnantaja-palvelu

Sujuvan invest in –palvelumallin toteuttaminen

Lupien ja valvonnan sujuva ja laadukas toteutus

Yrityskaavavarannon kasvattaminen & teollisuuspuiston edistäminen

3. Uudistuva elinkeinoelämä – Kestävän yritystoiminnan ja investointien edelläkävijä

Lahti

Toimintasuunnitelma vuodelle 2027, 1/2

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	RISKIT
Kehitämme rakentamisen hankintoja ilmasto-, luonto- ja elinkeinotavoitteiden edistämiseksi (ELVO, KOHA, KYMP).	Lähtö: Jonkin verran huomioitu hankinnoissa, uudessa hankintaohjelmassa huomioitu tavoitetasolla. Tavoite: Kehitetty rakentamisen hankintojen käytäntöjä ja ohjeistusta	Rakentamisen hankintojen käytännöt ja ohjeistukset	Uudistusten käytäntöönvienti voi viedä tavoiteltua enemmän aikaa.
Vahvistamme kaupungin ja yritysten ilmasto- ja luontokumppanuutta uudistetulla toimintatavalla. (ELVO) **TA27 toimenpide**	Lähtö: Kaupungilla on ilmastokumppanuuksia. Tavoite: Strategiset ilmasto- ja luontokumppanuudet, joissa mukana myös TKI-näkökulma	Kumppanuusmallin käyttöönotto k/e	Ei onnistuta rakentamaan kumppanuuksia, jotka tuovat lisäarvoa toimijoille, kaupungin resurssien riittävyys.
Tutkimme mahdollisuuksia tukea yrityskenttää korvaamaan maakaasun päästöttömällä energialla. Etsimme markkinaehtoisia ratkaisuja (ELVO).	Lähtö: Maakaasua käytetään edelleen osassa yritysten energiantuotantoa ja prosesseja. Markkinaehtoisia korvaavia ratkaisuja ei ole kartoitettu kattavasti. Tavoite: Tunnistettu ja arvioitu markkinaehtoisia ratkaisuja sekä käynnistetty yhteistyötä yritysten kanssa.	Selvitys toteutettu k/e	Markkinaehtoisia ratkaisuja ei löydy riittävästi tai niiden käyttöönotto ei ole yrityksille taloudellisesti kannattavaa.
Selvitämme investointien mahdollisuuksia ja kannattavuutta kaukolämmön päästövähennyksiin (esimerkiksi hukkalämmön hyödyntäminen ja varastoiminen, sähkökattila ja akku) (ELVO, energiayhtiö).	Lähtö: Teknologioita ja investointivaihtoehtoja tunnistettu, mutta selvitykset ja päätökset kesken. Tavoite: Teknisen ja taloudellisen kannattavuuden arviointi aloitettu ja jatkotoimenpiteitä selvitty.	Kannattavuuden arviointi aloitettu (k/e)	Energiamarkkinoiden muutokset, investointikustannusten nousu, teknologioiden kannattavuuden heikkeneminen tai investointipäätösten viivästyminen.
Varmistamme lupien ja valvonnan sujuvan ja laadukkaan toteutuksen (KYMP) **TA27 toimenpide**	**Rakentamislupaprosessin tehokas läpivieminen:** Lähtö: Rakentamisluvan käsittelyaika 50 vrk v. 2025, 28 vrk v. 2026 Tavoite: Rakentamislain mukainen käsittelyaikatakuu alitetaan reilusti. **Ympäristölupien- ja valvonnan korkeatasoinen ja nopea toiminta:** Lähtö: Rekisteröinti-ilmoitusten käsittely 30 päivän kuluessa. Tavoite: Uudet toiminnot luvitetaan 4 kuukaudessa, olemassa olevat 6 kuukaudessa. Ilmoitusmenettelypäätökset tehdään 120 vuorokauden kuluessa. Rekisteröinti-ilmoitusten käsittely 60 päivän kuluessa. Kiireettömien haittailmoitusten käsittely aloitetaan viikon kuluessa, kiireelliset viimeistään vuorokauden kuluttua. Osan lupien automatisointi	- < 3/6 kk -käsittelyaikaseuranta	Puutteellinen lupahakemus, epäpätevät suunnittelijat, epärealistinen aikataulu, poikkeamiset, valitukset Ympäristöluvat: puutteellinen hakemus tai ilmoitus, muu työpaine ja viranomaisresurssin riittävyys.
Yrityspalvelutoimijoiden yhteistyön tiivistäminen sekä toimivien yritysten proaktiivinen tarpeiden kartoitus ja tuki (ELVO).	Lähtö: Työllisyyspalveluit-Business Lahti-Salpaus välistä yhteistyötä on, tosiasiallinen yhteys LUT/LAB vielä heikko. Tavoite: Saumaton	Aloittaneiden yritysten määrä, yrityskontaktien määrä	Aloittavan yrityksen palvelupolku muodostuu raskaaksi eri toimijoiden välillä
Luomme edellytyksiä uusille investoinneille kasvattamalla yrityskaavavarantoa ja edistämällä alueellista teollisuuspuistokonseptia (KYMP, ELVO). **TA27 toimenpide**	Lähtö: Yleiskaavallista elinkeinoelämän alueiden varantoa hyvissä sijainneissa ei ole. Tavoite: 25 ha yleiskaavan mittakaavassa tarkasteltua aluetta.	Yleiskaavallisesti tarkasteltujen uusien elinkeinoelämän alueiden pinta-ala (ha)	Potentiaalisen yleiskaavavarannon puute, maanhankinta.
VT12 edunvalvonta, jotta mahdollistetaan uusien teollisuusalueiden toteuttaminen Nastolan alueelle (KYMP, ELVO).	Lähtö: nykyinen VT12 tie ei mahdollista uusia yritystontteja Nastolan alueelle. Tavoite: Toteutetaan VT12-parannus ja uusi liittymä, jolloin uudet yritystontit mahdollisia	VT12 Pekanmäki-Uusikylä välin parantaminen päätetty	Tonttien kysyntä epävarmaa, kaupungin maksuosuus.

Toimintasuunnitelma vuodelle 2027, 2/2

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	RISKIT
Muovaamme päiväkotipihoista vihreämpiä ja elämyksellisempiä (KOHA, ELVO, SIVI).	Lähtö: Päiväkotipihojen viherryttäminen on aloitettu Tavoite: Toimintamallin toteuttamista jatketaan päiväkotitalojen investointien yhteydessä	Toimintamallia toteutetaan kaikkien päiväkoti-investointien yhteydessä, nyt jo toteutettu.	Resurssien riittävyys
Luontopositiivisuustiekartan 2030 toimenpiteet asemakaavoitukselle: lieventämishierarkian kehittäminen (KYMP)	Lähtö: Yli 90% asukkaista <300 m etäisyydellä >1,5 ha VL-alueesta, Tavoite: tilanne ei heikkene.	• Planect-arviointi tehty (kriittiset kaavat) k/e ja tulos raportoitu • Lieventämishierarkian soveltamisen ja Planect-arvionnin vaikutus kaavaratkaisuihin • % asukkaista <300m etäisyydellä >1,5ha VL-alueesta	Menetelmäkehitys ei valmis. Seurantatietoa vaikea saada.
Luonnonsuojeluohjelman toteutus aloitettu (KYMP)	Lähtö: Ohjelma on hyväksytty 2026 Tavoite: Ensimmäiset 5 aluetta saatu perustettua luonnonsuojelualueiksi.	Suojeltujen alueiden määrä/vuosi	Ohjelman toteutus ei edisty. Hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinta viivästyy resurssipulan vuoksi. Valtion Metsokorvausten käsittely viivästyy LVV ei saa laadittua perustamispäätöksiä
Lahti Testbed: kestävän rakentamisen data- ja tekoälyratkaisut. (ELVO, KYMP, KOHA)	Lähtötaso: Ei pilotteja tai toimintamallia. Tavoitetaso: On toteutettu vähintään yksi pilotti, jossa kaupunki toimii tekoäly- ja dataratkaisujen ensimmäisenä pilottiympäristönä ja testiasiakkaana kestävän uudis- ja korjausrakentamisen sekä purkamisen käyttötapauksissa. Yritykset, korkeakoulut ja kaupunki pilotoivat ratkaisuja esimerkiksi rakentamisen päästöjen vähentämiseen, materiaalitehokkuuteen, purkumateriaalien hyödyntämiseen tai rakennusten elinkaaritiedon hallintaan.	Käynnistettyjen pilottien määrä, mukana olevien yritysten määrä ja käyttöönottoon edenneet pilotit.	Resurssien riittävyys ja yritysten sitoutuminen. Pilotti tai pilotit jäävät yksittäisiksi kokeiluiksi eivätkä toimintamallit kehity.

Kärkiohjelman riskit ja riskienhallinta

- Kärkiohjelman riskejä on kuvattu vuoden 2027 toimintasuunnitelman yhteydessä.
- Kärkiohjelmaa toteutetaan laajassa sidosryhmäyhteistyössä, ja hiilineutraalius-, luontopositiivisuus- ja elinkeinopoliittisiin tavoitteisiin pääseminen edellyttää tiivistä ja proaktiivista yhteistyötä kumppaniverkoston kanssa ja yhteistä tahtotilaa viedä asioita samaan suuntaan. Hiilineutraaliustavoitteeseen pääseminen riippuu myös kansallisen ja EU-tason ympäristöpolitiikasta.
- Hiilineutraaliustavoitteen osalta tilannekuvaa päivitetään jatkuvasti. On merkittävä riski, että kansallisen tason toimet tai yksityisen sektorin investoinnit kuten vetytalouskeskus myöhästyvät tai jäävät toteutumatta. Tämän riskin hallitsemiseksi tarvitaan päästövähennyspuskuria, jolla varmistamme tavoitteeseen pääsyn. 10 kt CO2e puskurilla varmistamme pääsevämme tavoitteeseen vaikka kansallisen tason liikenteen päästövähennykset eivät toteutuisi täysimittaisina. Vetytalouskeskuksen ja sen mahdollistaman kaukolämmön päästövähennyksen myöhästyminen vaatisi vähintään 40 kt CO2e päästövähennyspuskurin. Puskurin sisältämiä toimenpiteitä tuodaan kärkiohjelman toimenpiteiksi tarvittaessa tuleville vuosille.
- Kärkiohjelman vetovastuuseen ei rekrytoida erillistä ohjelmapäällikköä. Sen sijaan rekrytoidaan määräaikainen erityisasiantuntija, jonka tehtävänä on kehittää kumppanuuksia yritysten kanssa ilmasto- ja luontotavoitteiden sekä TKI-vetoisen kasvun edistämiseksi.

Lahti

Uuden ajan yliopistokaupunki

Toimintasuunnitelma 2025-2029

24.11.2026

Uuden ajan yliopistokaupunki

Lahti 2035 – Tehty kestäväksi

Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä.

Arvot

Avoimesti | Vastuullisesti | Yhdessä

Elinvoimaista kasvua

Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän.

Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen.

Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille.

Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia.

Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen.

Merkityksellistä elämää

Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.

Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.

Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on arvokas.

Puramme segregaatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.

Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.

Rohkeaa uudistumista

Perustamme tulevaisuuden tasapainoisen talouden ja kestävän kasvun varaan.

Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.

Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.

Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.

Strategian avainluvut

- **Lahti on väestönkasvussa kuuden suurimman kaupungin joukossa**
- Työttömyys laskee nopeammin suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin
- **Yksityisiä investointeja 200 milj. €/ vuosi**
- Matkailijoiden yöpymiset kasvavat

- **Yritysystävällisyys paranee**
- Lahtelaiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi
- Lahtelaiset kokevat elämänsä merkityksellisiksi
- Nuorten päihteidenkäyttö vähenee
- Jokaisella koululaisella on ystävä
- Yksinäisyys vähenee

- **Lahtelaisten koulutusaste nousee**
- Oppimistulokset paranevat
- Lahden talous on tasapainossa
- Kaupungin henkilöstö voi hyvin

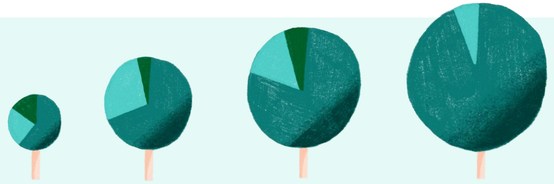

- **20 000 opiskelijaa vuonna 2035**
- Luontopositiivinen 2030
- Hiilineutraali ensimmäisenä suurista kaupungeista

Kärkiohjelma rakentuu neljäksi pääteemaksi

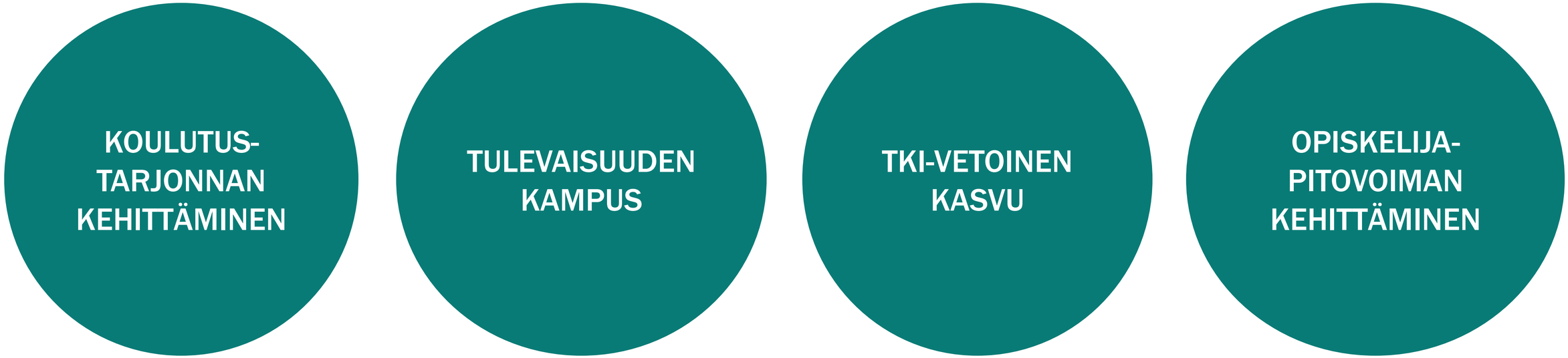

Tavoitteena opiskelijamäärien kasvu

Ydintoimijat: Elvo, LUT, LAB, Business Lahti, Yritykset, HY

Tavoitteena uusi kampus

Ydintoimijat: Elvo, Kymp, LUT, LAB, Tilakeskus, Business Lahti

Tavoitteena yritysyhteistyön ja TKI-toiminnan kasvu

Ydintoimijat: Elvo, LUT, LAB, HY, Business Lahti, yrittäjäjärjestöt, liitto, yritykset

Tavoitteena veto- ja pitovoimainen opiskelijaelämä

Ydintoimijat: Elvo, LTKY, KOE, LUT, LAB, Yliopistokampus, Lahden Talot, urheiluseurat, kulttuuritoimijat, työllisyyspalvelut jne.

Keskeisiä toimenpiteitä vuosille 2026-2029

2026 | 2027 | 2028 | 2029

Kauppa-korkeakoulu käynnistyy

Päätös 5 uudesta kandiohjelmasta

Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka käynnistyy

Uudet kandiohjelmat käynnistyy

Uusi avaus

1. **KOULUTUKSEN KEHITTÄMISPROJEKTI**: Joka vuodelle tavoitellaan toimia, jotka kasvattavat korkeakoulujen opiskelija- ja henkilöstömäärää.

Hankemallin käynnistys

Kumppanuusmallin rakentaminen ja rahoitusjärjestelyt

LUTin sijaintipäätökset

Selvitys

Kaavoitus ja hankesuunnittelu

Kaavamuutos valmis ja toteutus käynnistyy

2. **KAMPUSPROJEKTI**: Vuonna 2025 käynnistetään valmistelu, jonka ansiosta Lahdessa on vuonna 2034 kampus, joka vastaa kasvavan yliopiston, yrityksien, opiskelijoiden ja kaupungin tarpeisiin.

Alueen yhteiset TKI-tavoitteet ja strategiset painotukset

Kaupungin ohjausmekanismit

Alueen rahoitus-osaamisen vahvistuminen

TKI-vetoisen kasvun suunnitelma

Tutkimuksen kaupallistamisen vahvistaminen

EU- ja kansallisen rahoituksen hyödyntämisen vahvistaminen

Vahvistuneet kansainväliset kumppanuudet

3. **TKI-VETOINEN KASVU**: Joka vuodelle rakennetaan toimia, jotka vahvistavat korkeakoulujen, yrityksien ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä, työllisyyttä sekä TKI-toimintaa.

Lahti

Keskeisiä toimenpiteitä vuosille 2026-2029

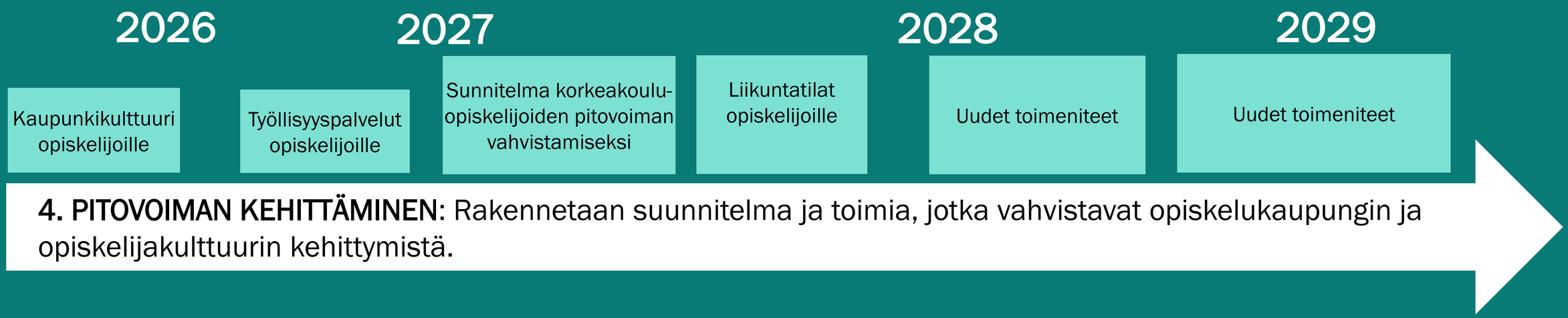

Lahti

Toimintasuunnitelma vuodelle 2027, 1/3

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	RISKIT
Koulutuksen kehittämisprojekti (ELVO) **Ylläpidetään ja kehitetään aktiivista vuoropuhelua LUT-korkeakoulujen kanssa toiminnan pidemmän aikavälin strategiseksi kehittämiseksi Lahdessa.** **Tavoite varmistaa, että uusien ohjelmien käynnistyessä opetus ja tutkimus kytkeytyvät alueen osaamis- ja TKI-ekosysteemiin.** **Yhteistyötä vahvistetaan Helsingin yliopiston kanssa yhteisen tahtotilan mukaisesti tavoitteena lisätä yliopiston toimintaa Lahdessa.**	Opiskelijamäärät jatkavat kasvua myös tulevina vuosina. Tavoitteena 20 000 korkeakouluopiskelijaa vuonna 2035 (2026 noin 9 000 ja ennuste 11 000/2030).	Korkeakouluopiskelijoiden määrä, lkm Professoreiden ja tutkimusryhmien määrä, lkm Korkeakoulujen henkilöstön määrä, lkm Valmistuvien määrä	LUT-korkeakoulut eivät kykene jatkaa kasvuaan Lahdessa. Kaupunki ja alue eivät kykene edistämään uusien avauksien käynnistämistä. Ei tunnisteta vaikuttavimpia keinoja, joilla kaupunki voi tuoda lisäarvoa korkeakoulujen toiminnan kehittymiseen ja kasvuun
Kampusprojekti (osa 1) **Laadimme Niemen alueen kehittämissuunnitelman (KYMP, ELVO)** **TA27 toimenpide**	Lähtö: Niemen alueelle aiemmin laadittu yleissuunnitelma, päivitystarve. Tavoite: Alueen vetovoimaisuuden lisääminen ketterin kevein toimenpitein. Laaditaan alueen kehittämissuunnitelma sekä toimenpiteet aikatauluitettuina.	Kehittämissuunnitelma laadittu k/e	Resurssihaasteet
Kampusprojekti (osa 2) **Vauhditamme keskustakampuksen toteutumista yhdessä korkeakoulujen kanssa.(KYMP, ELVO)** **TA27 toimenpide** Kampuksen hankesuunnittelun edistäminen	Lähtö: Kampus on Niemessä Tavoite: Asemakaava vireillä Ranta-Kartanoon. Tavoite: Kampuksen hankesuunnittelu käynnissä	Asemakaava vireillä k/e k/e	Korkeakoulujen päätöksenteko Rahoitus Kampusprojekti ei edisty suunnitelman mukaisesti.

Toimintasuunnitelma vuodelle 2027, 2/3

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	RISKIT
TKI-vetoinen kasvu (osa 1) (ELVO) **Laaditaan strateginen suunnitelma/toimintamalli tavoitteelliselle TKI-vetoiselle kasvulle yhdessä alueen sidosryhmien kanssa**. Tavoite kasvattaa TKI-toiminnan vaikuttavuutta ja kaksinkertaistaa alueelle suuntautuvan TKI-rahoituksen määrä vuoteen 2035 mennessä. • Kasvun kärjet toimivat TKI-osaamisen kehittämisen ja verkottuneen TKI-toiminnan keskiössä. • Hyödynnetään ympäristöedelläkävijyyttä ja kestävyysteemaa TKI-vetoisen kasvun keskiössä. • Edistetään kansainvälisen ja kansallisen kilpaillun julkisen TKI-rahoituksen saamista ja tätä tukevan rahoitusosaamisen kasvua. TKI-toiminnan kasvattaminen on ensisijaisesti yritysten ja korkeakoulujen vastuulla. Kaupungin rooli on TKI-toimintaa fasilitoiva ja kehitysympäristönä toimiminen.	Alueen yhteinen TKI-suunnitelma/toimintamalli on valmis ja toimeenpano aloitettu. (k/e) TKI-rahoituksen monipuolistunut. Alueen kv-rahoitusosaaminen kehittynyt ja kv-rahoitus kasvanut. Kaupungin rooli määritelty ja mittarit olemassa myös oman toiminnan osalta TKI-tavoitteiden tueksi. (k/e)	• Julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlasketut TKI-investoinnit, € • Korkeakoulujen tutkimusrahoitus, EU-rahoitus erikseen € • TKI-toimintaan osallistuvien pk-yritysten määrä, lkm (jos tieto saatavissa) • Kilpaillun TKI-rahoituksen määrä • Start-up –yrityksien määrä, lkm ja kerätty rahoitus, €)	TKI-työn ja sen kehittämisen tuloksia odotetaan liian nopeasti eikä työn pitkäjänteisyyttä tunnusteta. Liian pieni osa yrityksiä hakee merkittävää uudistumista ja kasvua, eikä siten panosta TKI:hin. Yrityskentässä ei ole riittävää halua vahvistaa yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Alueen kyvykkyyttä ei saada nostettua julkisen TKI-rahoituksen hyödyntämiseen
TKI-vetoinen kasvu (osa 2) **Vahvistamme uusien investointien houkuttelua ja vauhditamme TKI-vetoista kasvua yhdessä Business Lahden kanssa (ELVO)** **TA27 toimenpide** • Vahvistetaan elinkeinoyhtiön roolia TKI-vetoisen kasvun tukena.	Lähtö: TKI-vetoisen kasvun kärkiteemoja ei ole määritelty yhteisesti eikä niihin liittyviä kaikkia kasvumahdollisuuksia hyödynnetty. Tavoite: Kärkiteemat selkeästi määritelty ja niillä vahvempi ohjaava rooli investointien houkuttelussa ja TKI-vetoisessa kasvussa.	Kärkiteemat ja investointien edistäminen kärkiteemoissa Strategian avainlukujen investointimittari	Kärkiteemojen vaikutus investointien houkutteluun ja TKI-vetoisen kasvuun jää vähäiseksi.

Toimintasuunnitelma vuodelle 2027, 3/3

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	RISKIT
Korkeakouluopiskelijoiden pitovoiman kehittäminen **Osa A) Laaditaan suunnitelma korkeakouluopiskelijoiden pitovoiman vahvistamiseksi. Käynnistetään toimeenpano. (ELVO)** Tavoitteena on opiskelijoiden vahvempi integroituminen kaupunkiin sekä opiskeluaikana että sen jälkeen. Suunnitelma sisältää mm. nykytila-analyysin, tavoitteet, tärkeimmät toimenpiteet ja eri toimijoiden roolien selkeyttäminen opiskelijoiden pitovoiman parantamiseksi. Osat B ja osat C tukevat suunnitelmaa.	Suunnitelma laadittu ja toimeenpano käynnissä. Vähintään yksi uusi toimenpide käynnistetty	k/e k/e	Tunnistetut toimenpiteet eivät kokonaisuudessa riitä tukemaan opiskelijoiden kiinnittymistä kaupunkiin. Harjoittelu- ja työpaikkoja ei ole riittävästi opiskelijoille yritysten taloudellisesta tilanteesta johtuen.
Osa B) Tuemme korkeakouluopiskelijoiden työelämäyhteyksiä työllisuuspalveluiden ja oppilaitosten yhteistyötä tiivistämällä. (ELVO) **TA27 toimenpide**	Tavoite: Yhteistyö yhteisen suunnittelun osalta käynnistetty. Järjestetään vähintään yksi yhteistilaisuus/oppilaitos kevään 2027 aikana.	Infojen/tilaisuuksiin osallistujien määrät	Opiskelijoita ei tavoiteta riittävässä määrin. Markkinointi ontuu.
Osa C) Opiskelijaliikunnan tukeminen/edistäminen (ELVO).	Lähtö: opiskelijoiden vuoroja on liikuntapalveluiden tiloissa. Vuorot on keskitetty muutamaan saliin. Vuorojen tarjonta vastaa kysyntään. Tavoite: liikuntapalvelut ja opiskelijaliikunta keskittävät vuorot yhteen liikuntatilaan, mikä mahdollistaisi opiskelijoille yhteisöllisemmät liikuntapalvelut ja lisäisi opiskelijaliikuntaan osallistuvien määrää.	Kyllä/ei	Sopivia tiloja ei löydy kampuksen läheltä.

Kärkiohjelman riskit ja riskienhallinta

- Kärkiohjelman riskejä on kuvattu vuoden 2027 tavoitteiden yhteydessä.
- Kärkiohjelmaa toteutetaan laajassa sidosryhmäyhteistyössä – kaupunki ei yksin kykene rakentamaan tulevaisuuden yliopistokaupunkia. Onnistuminen tavoitteissa edellyttää tiivistä ja proaktiivista yhteistyötä kumppaniverkoston kanssa ja yhteistä tahtotilaa viedä asioita samaan suuntaan. Uutta rakennettaessa ja yliopistotoiminnan nopean kasvun mahdollistamiseksi kaupungin siemenrahoitukselle on usein tarvetta.

.

Lahti

Hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki

Toimintasuunnitelma 2025-2029

24.11.2026

Hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki

Lahti 2035 – Tehty kestäväksi

Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa
yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä.

Arvot

Avoimesti | Vastuullisesti | Yhdessä

Elinvoimaista kasvua

Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän.

Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen.

Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille.

Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia.

Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen.

Merkityksellistä elämää

Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.

Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.

Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on arvokas.

Puramme segregaatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.

Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.

Rohkeaa uudistumista

Perustamme tulevaisuuden tasapainoisen talouden ja kestävän kasvun varaan.

Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.

Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.

Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.

Strategian avainluvut

- Lahti on väestönkasvussa kuuden suurimman kaupungin joukossa
- Työttömyys laskee nopeammin suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin
- Yksityisiä investointeja 200 milj. €/ vuosi
- Matkailijoiden yöpymiset kasvavat
- Yritysystävällisyys paranee
- Lahtelaiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi
- **Lahtelaiset kokevat elämänsä merkityksellisiksi**
- Nuorten päihteidenkäyttö vähenee
- **Jokaisella koululaisella on ystävä**
- **Yksinäisyys vähenee**
- Lahtelaisten koulutusaste nousee
- **Oppimistulokset paranevat**
- Lahden talous on tasapainossa
- Kaupungin henkilöstö voi hyvin

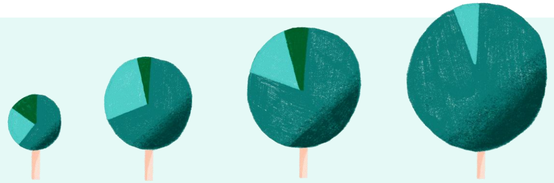

- 20 000 opiskelijaa vuonna 2035
- Luontopositiivinen 2030
- Hiilineutraali ensimmäisenä suurista kaupungeista

Kärkiohjelman ydintavoitteet:

Hyvinvoivat lapset ja nuoret kasvavat tasapainoisiksi aikuisiksi, jotka osallistuvat aktiivisesti yhteiskuntaan ja edistävät sen kehitystä. Kasvun, oppimisen ja ohjauksen ympäristöt ovat turvallisia ja jokainen lapsi ja nuori tuntee olevansa merkityksellinen ja arvostettu.

Kärkiohjelman tavoitekokonaisuudet

1. Laadukas ja oikea-aikainen kasvatuksen ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

2. Segregaation ehkäiseminen

3. Turvallinen kasvun, oppimisen ja ohjauksen toimintaympäristö

Lahti

Toteutusaikataulu vuosille 2026-2029

2026 | 2027 | 2028 | 2029

Kasvun ja oppimisen tuen uudistaminen

Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen, resurssien kohdentaminen & toimintakulttuurin kehittäminen

1. Laadukas ja oikea-aikainen kasvatuksen ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

Henkilöstön täydennyskoulutus, kelpoisuusasteen nostaminen & tiedolla johtaminen

Jengityön vakinaistaminen ja sopimuspohjaisen yhteistyön käynnistäminen

Katusovittelun monialaisen yhteistyömallin luominen

Jengityön tunnettuuden lisääminen. Yhteistyön rakentaminen.

Katusovittelutoiminnan vakinaistaminen Toimintamalli kauppakeskus-ympäristöön

Kantaväestön ja maahanmuuttaja-taustaisten nuorten keskinäisen hyväksynnän lisääminen Jengityön kehittäminen digitaalisessa toimintaympäristössä.

Laajennettujen sovittelujen käyttöönotto ja kehittäminen.

Jengityö ja katusovittelu ovat kiinteä ja kehittyvä osa Lahden kaupungin hyvinvointityötä.

2. Segregaation ehkäiseminen

Restoratiivinen työote käyttöön kaikille kouluille (koulutukset)

Restoratiivisen työotteen vakiinnuttaminen ja kehittäminen osaksi koulujen toimintakulttuuria.

Restoratiivinen työote on aktiivisessa käytössä kaikissa kouluissa.

Selvitetään ja valmistellaan ProVaka ja ProKoulu –toimintamallien käyttöönottoa.

Ensimmäiset koulut aloittavat ProKoulu –toiminnan.

ProKoulu –toimintamalli laajenee (2.vaihe).

ProKoulu –toimintamalli laajenee (3.vaihe) Käytössä kaikissa peruskouluissa.

3. Turvallinen kasvun, oppimisen ja ohjauksen toimintaympäristö

Turvallisen tilan periaatteet: nykytilan kartoitus

Turvallisen tilan periaatteet: käytänteiden yhdenmukaistaminen

Turvallisen tilan periaatteet: laajennus kaikkiin kouluihin

Turvallisen tilan periaatteet yhdenmukaiset ja käytössä kaikissa yksiköissä (PO, NUPA)

Lahti

Edistetään nuorten liikenneturvallisuutta vahvistamalla turvallisuusviestintää yhteistyössä Pelastuslaitoksen kanssa

Toimintasuunnitelma vuodelle 2027

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	RISKIT
Käynnistämme ja vakiinnutamme Pro-toiminnan (SIVI) **TA27 toimenpide**	Lähtö: Toimintaa ei ole käynnistetty Tavoite: Toiminta käynnistyy alkuvuodesta 2027, kevään aikana mukaan lähtee neljä koulua ja neljä päiväkotia. Syksyllä 2027 toimintaa laajenee kahdeksaan uuteen kouluun ja neljään uuteen päiväkotiin.	Mukaan lähteneiden yksiköiden määrä Yhteistyökumppanin tekemät vaikuttavuusarvioinnit	Henkilöstön sitoutuminen vähenee
Synnytämme lukuintoa ja vahvistamme lukutaitoa (SIVI) **TA27 toimenpide**	Lähtö: Toiminta käynnistyy 09/ 2026 ja hanke toiminnassa 12/2027 asti. Tavoite: Lahes lukukunnossa-hankeessa luodaan Lahden kaupungille lukutaitostrategia, jossa luodaan pysyvät rakenteet lukutaitotyölle sekä tiivistetään yhteistyötä hankkeessa mukana olevien toimijoiden kesken. Lukutaidon ja innon vahvistaminen.	Nämä luodaan hankkeessa, esim. Lukutaitotestit (lukutaidon paraneminen)	Hanke on lyhyt -> miten toiminta jatkuu sen jälkeen. Hankkeen jälkeen lukutaitosuunnitelmaa toteutetaan sen mukaisesti. Mahdollisuus saada jatkorahoitus.
Lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistäminen (uusittujen opsien toimeenpano) (SIVI)	Lähtö: Yhdysopettajien toimintaa vahvistetaan syksyllä 2026 Tavoite: Koulujen vuosikello liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi kirjattu lukuvuosisuunnitelmaan. + strategiakyselyn tulokset paranevat 3 %	Kirjattu kaikilla kouluilla vuosikelloon Strategiakyselyn tulokset 2krt/v	Henkilöstön sitoutuminen
Vakinaistamme katusovittelutoiminnan (SIVI) **TA27 toimenpide**	Lähtö: Katusovittelutoimintaa kehitetty ja toteutettu hankkeena (2025-kevät 2027) Tavoite: Hankkeesta saatujen kokemusten ja arviointien pohjalta määritellään Lahden katusovittelutoiminnan tavoitteet ja periaatteet. Toiminta jatkuu vakituisena nuorisopalveluiden toimintana.	Hankkeen loppuraportointi ja arviointi Vakinaistaminen tot. / ei tot.	Rahoitus ei riitä (poliittinen tahto)
Perusopetuksen ”ruokakokeilun” laajentaminen. (Valinnan mahdollisuus) (SIVI)	Lähtö: Kokeilu toteutettu yhdessä yksikössä, laajenee vuonna 2026 toiseen yksikköön Tavoite: Laajenee useampaan yksikköön. Vuonna 2027 laajenee 5 yksikköön	Yksiköiden määrä Tilattujen vaihtoehtoisten ruokien määrä Ateriapalvelut keräävät palautetta ja tilastoa	Kokeilua ei voida laajentaa useisiin yksiköihin.
Mahdollistetaan lukion opintokokonaisuuksien aloittaminen yläkoulun aikana (SIVI, ELVO)	Lähtö: Ei ole yhdessä toteutettuja opintoja Tavoite: Lukio-opintojen suorittaminen mahdollista (ylöspäin eriyttäminen)	Suoritettujen opintokokonaisuuksien määrä	Resurssien riittävyys
Otamme käyttöön demokratiakasvatusmallin ja kehitämme sitä edelleen (SIVI) **TA27 toimenpide**	Lähtö: Lahdessa on käytössä monia eri menetelmiä tukea demokratiakasvatusta: Skididialogi, erätaukokeskustelut, valtuustoaloitekeskustelut, päättäjien ja nuorten vaalipaneeli, nuorten vaalit politiikkaviikolla, kummivaltuutetut Tavoite: Malli vakiintunut, toteutuneita skididialogeja 30, kummivaltuutetut vierailevat kaksi kertaa lukuvuoden aikana kouluissa, kohdattujen oppilaiden määrä 50 % koko koulun oppilasmäärästä	Toteutuneiden skididialogien ja keskustelujen määrä Valtuutettujen vierailujen määrä kouluilla, kohdattujen oppilaiden määrä	Keskusteluissa aina samat oppilaat

Kärkiohjelman riskit ja riskienhallinta

- Kärkiohjelman riskejä on kuvattu vuoden 2026 tavoitteiden yhteydessä.
- Lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavat merkittävästi myös muut tahot kuin varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen sekä nuorisopalveluiden toimenpiteet. Lasten ja nuorten huoltajien omien voimavarojen riittävyys muodostaa perustan lapsen ja nuoren hyvinvoinnille. Hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien toimenpiteiden onnistuminen perheiden arjen tukemiseksi ovat osaltaan erittäin keskeisessä roolissa. Hyvinvointitavoitteiden saavuttaminen edellyttää kaikkien tahojen onnistumista. Toimijoiden runsaus ja palveluiden sirpaleisuus muodostaa riskitekijöitä onnistumiselle.
- Kärkiohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi tulisi rekrytoida määräaikainen kärkiohjelman koordinaattori mahdollisimman pikaisesti.